
Investițiile străine directe ca parte acumulată a avuției naționale

Conf. univ. dr. Mădălina-Gabriela ANGHEL (*madalinagabriela_anghel@yahoo.com*)
Universitatea „Artifex” din București

Prof. univ. dr. Constantin ANGHELACHE (*actincon@yahoo.com*)
Academia de Studii Economice din București / Universitatea „Artifex” din București

Drd. Doina AVRAM (*doina.avram@gmail.com*)
Academia de Studii Economice din București

Drd. Doina BUREA (*doina.burea@yahoo.com*)
Academia de Studii Economice din București

Abstract

Definind avuția națională autorii subliniază că investițiile străine directe constituie o componentă esențială în legătură cu îmbunătățirea și evoluția avuției naționale acumulate. investițiile străine directe reprezintă o posibilitate a fiecărei țări de a acționa pentru atragerea de fonduri, în cazul României din Uniunea Europeană sau din alte țări care pot participa la valorificarea resurselor naturale, componente ale avuției naționale, în interesul națiunii respective. investițiile străine directe au avantajul că pentru orice țară, elimină nevoia de credite interne și externe, asigură creerea de locuri de muncă, asigură un management superior, piață de desfacere externă și pe cale de consecință contribuie la creșterea valorii acumulate ale avuției naționale. Autorii se axează și pe a stabili principalele aspecte privind organizarea cercetării statistice în baza căreia să se obțină elementele de detaliu privind influența investițiilor străine asupra creșterii valorice a elementelor acumulate. În acest context, se definește investiția străină directă, calitatea de investitor străin sau întreprindere de investiție străină, ș.a.m.d. Autorii formulează o serie de relații, pe baza cărora, se pot calcula și evidenția elementele importante pe care se bazează activitatea în acest domeniu cu efect în creșterea valorii elementelor acumulate. Se dau detalii în legătură cu elementele componente ale unei cercetări statistice, realizate în sensul mai sus-menționat. S-a efectuat o cercetare și rezultatele acesteia sunt pe larg exprimate prin indicatorii calculați, respectiv, fluxul net și soldul investițiilor străine directe, repartizarea investițiilor străine directe pe activități economice, imobilizările corporale și necorporale, repartizarea geografică a investițiilor străine atrase și multe alte aspecte, care în final

conduc la concluzia rolului investițiilor străine directe asupra valorii acumulate a avuției naționale.

Cuvinte cheie: *investiții străine directe, flux net, sold, criterii de repartizare a ISD, cercetare statistică*

Clasificarea JEL: C44, F21

Introducere

Investițiile străine directe au rol important în dezvoltarea economică a României. Date statistice privind ISD se pot obține prin cercetare statistică, aceasta fiind destul de complexă. Prin cercetare statistică, urmând o metodologie precisă, obținem indicatori relevanți privind volumul și eficiența investițiilor străine directe. O cercetare statistică presupune existența unui plan bine structurat, care să asigure realizarea, pas cu pas, a activității pentru atingerea obiectivului propus. În context, au fost clarificați o serie de termeni privind „investiția străină directă”, respectiv investitorul străin direct, întreprinderea de investiție directă, componentele unei investiții străine directe etc. Un element important al investiției străine directe supuse cercetării îl constituie metodologia de determinare și calcul a investiției. În acest articol, accentul a fost pus și pe analiza rezultatelor cercetării statistice.

Literature review

Alfaro și colab. (2004) analizează diversele legături dintre investițiile străine directe, piețele financiare și creșterea economică. Anghel și colab. (2016) analizează corelația dintre investițiile străine directe și importul, concluzionând că legătura dintre cei doi indicatori este directă și pentru investițiile străine directe realizate s-au efectuat multe importuri care au fost de completare și au avut ca efect creșterea valorii acestora. Anghelache și colab. (2016) demonstrează cu ajutorul modelului de regresie că investițiile străine directe determină creșterea economică, analizând corelația dintre Produsul Intern Brut și investiții străine directe atât grafic, precum și prin intermediul unei ecuații de regresie lineară simplă. Anghelache și colab. (2016) studiază și demonstrează că o posibilitate eficientă de creștere a Produsului Intern Brut este aceea de a stimula exporturile, acestea fiind văzute ca o sursă eficientă de bunăstare economică. Anghelache și colab. (2015) realizează o serie de analize referitoare la dinamica fluxurilor de ISD atrase la nivel național, comparativ cu media UE, precum și la evoluția fluxurilor de

ISD atrase de țările membre UE comparativ cu România. Anghelache și Anghel (2015) efectuează o analiză a investițiilor străine directe din România, din punctul de vedere al dinamicii soldului de investiții străine directe, realizând o analiză comparativă, cu evoluțiile înregistrate la nivel european. Anghelache și colab. (2013) realizează un studiu complex cu privire la evoluția fluxurilor investițiilor străine directe în România, tipurile de investiții străine directe și veniturile realizate din acestea, precum și repartizarea economică a soldului ISD pe principalele activități, pe regiuni de dezvoltare și pe țări de origine. Anghelache, Mitrut și Voineagu (2013) reprezintă o lucrare de referință în domeniul statisticii macroeconomice și al conturilor naționale, în care sunt prezentate noțiuni teoretice și practice referitoare la conținutul analizelor efectuate la nivel macroeconomic. Anghelache (2007) realizează o analiză a PIB-ului în România și a atragerii investițiilor străine directe, evidențiind factorii de creștere a PIB-ului, precum și dezvoltarea directă investiția capitalului străin având în vedere perspectiva integrării în Uniunea Europeană. Blonigen și colab. (2007) utilizează tehnici econometrice pentru a examina corelația spațială dintre ISD și regiunile alternative (vecine). Bode și Nunnenkamp (2007) arată că atât caracteristicile cantitative, cât și cele calitative ale ISD afectează venitul și creșterea pe cap de locuitor. Boudier – Bensebaa (2005) realizează un studiu privind posibilitatea dezvoltării țărilor din Europa Centrală și de Est prin intermediul investițiilor străine directe. Büthe și Milner (2008) arată că aderarea la acordurile comerciale internaționale permite țărilor în curs de dezvoltare să atragă mai multe ISD și, astfel, să crească creșterea economică. Cicak și Soric (2015) studiază, pe baza modelelor VAR, relația dintre rata de creștere a investițiilor străine directe și PIB în țări europene aflate în tranziție. Jones și Wren (2006) efectuează o analiză a investițiilor străine directe și economia regională. Masso și colab. (2007) analizează impactul investițiilor străine directe asupra ocupării forței de muncă în țările de origine într-o economie de tranziție cu costuri reduse. Pistoresi și Rinaldi (2012) studiază relația dintre exporturile reale, importurile și PIB, prin utilizarea analizelor de cointegrare și a testelor de cauzalitate.

Principalele aspecte teoretice privind metodologia și organizarea cercetării statistice

Cercetarea statistică presupune stabilirea unui plan amănunțit care să prevadă clarificarea următoarelor aspecte.

Cercetarea are drept scop determinarea investiției străine directe (ISD) la sfârșitul anului, pe baza celei existente în sold la începutul anului considerat și a mișcărilor (fluxurilor) în cursul exercițiului financiar considerat, în întreprinderile care au efectuat investiții directe.

Cercetarea statistică asigură datele necesare pentru determinarea ISD și efectuarea unor analize privind investiția străină directă pe principalele ramuri ale economiei naționale și pe regiuni de dezvoltare.

De asemenea, se obțin informații privind partea din investiția străină directă materializată în imobilizări corporale și necorporale (permite efectuarea unor analize privind durabilitatea investițiilor străine directe), partea reinvestită din profitul net, aportul creditelor la investiția străină, precum și aportul în natură la investiția străină directă (pentru societățile comerciale nefinanciare).

Totodată, rezultatele cercetării statistice pot fi utilizate la ajustarea datelor privind investiția străină directă din bilanțul de plăți pentru anul considerat, respectiv a datelor privind poziția investițională internațională a României la sfârșitul anului (solduri), precum și a datelor referitoare la ISD pentru anul următor (fluxuri și solduri).

Investiția străină directă este o relație investițională de durată, între o entitate rezidentă și o entitate nerezidentă. De regulă, implică exercitarea de investitor a unei influențe manageriale semnificative în întreprinderea în care a investit.

Sunt considerate investiții directe: capitalul social vărsat și rezervele ce revin unui investitor care deține cel puțin 10% din capitalul social subscris al unei întreprinderi, creditele dintre acest investitor și întreprinderea în care a investit, precum și profitul reinvestit de acesta.

Prin **investitor străin direct** înțelegem o persoană juridică, persoană fizică sau grup de persoane ce acționează împreună, care deține

cel puțin 10% din capitalul social subscris (respectiv din capitalul de dotare al entităților fără personalitate juridică) sau cel puțin 10% din voturi, într-o întreprindere situată în afara propriei țări de rezidență.

Întreprinderea investiție directă este o întreprindere cu sau fără personalitate juridică, în care un investitor străin deține cel puțin 10% din capitalul social subscris sau din voturi, respectiv din capitalul de dotare în cazul întreprinderilor fără personalitate juridică (sucursale). Deținerea a cel puțin 10% din capitalul social subscris sau din voturi, respectiv din capitalul de dotare, este primordială în stabilirea relației de investiție directă.

• *Componentele investițiilor străine directe sunt:*

- Capitaluri proprii: cuprind capitalul social subscris și vărsat, atât în numerar, cât și prin contribuții în natură, deținut de nerezidenți în companii rezidente, precum și cota aferentă din rezerve; în mod corespunzător, în cazul sucursalelor, se ia în considerare capitalul de dotare aflat la dispoziția acestora;

- Alte capitaluri;
- Creditele primite de întreprinderea investiție directă de la investitorul străin direct;
- Creditele acordate investitorului străin direct de întreprinderea investiție directă.

• *Metodologia de determinare a investiției străine directe*

- Fluxul ISD este determinat prin cumularea variației capitalurilor proprii ce revin investitorului străin direct în perioada de referință cu variația creditului net primit de întreprinderea investiție directă de la investitorul străin direct în aceeași perioadă, astfel:

$$Fisd = \Delta CS \pm Pri \pm \Delta (Cp - Ca), \quad (1)$$

unde:

Fisd – flux al investiției străine directe;

CS – capital social;

Pri – profit reinvestit;

Cp – credit primit de la investitorul străin;

Ca – credit acordat investitorului străin.

Profitul reinvestit de un investitor străin direct reprezintă diferența dintre cota-parte din profitul net al exercițiului financiar care-i revine acestuia și dividendele care i-au fost repartizate în cadrul exercițiului financiar, indiferent de exercițiul lor financiar de proveniență:

$$Pri = Pns - Dr, \quad (2)$$

unde:

Pns – profit net (după impozitare), ce revine investitorului străin conform cotei % de deținere a capitalului social;

Dr – dividende repartizate investitorului străin (inclusiv cele provenite din profit reportat, repartizat în cadrul exercițiului financiar de referință).

Pierderile nete înregistrate de întreprinderile investiție directă în cadrul exercițiului financiar de referință sunt considerate „profit reinvestit negativ” și în cadrul operațiunilor de agregare a datelor (pe regiuni de dezvoltare, pe diviziuni CAEN, pe țări de proveniență a investiției și pe total), profitul reinvestit înregistrat de întreprinderile profitabile se diminuează cu valoarea acestuia.

- Soldul ISD pentru perioada de referință (capitaluri proprii și credit net primit de la investitorul străin direct) reprezintă soldul inițial al ISD pentru perioada de referință, la care se adaugă fluxul de ISD al perioadei respective, precum și corecțiile valorice datorate reevaluărilor și retratării contabile a unor elemente ale capitalurilor proprii.

Sfera de cuprindere este reprezentată de totalitatea întreprinderilor din România care în anul de referință au investiție străină directă (întreprinderi investiție directă). Cercetarea statistică privind investiția străină directă se efectuează la sediul întreprinderilor investiție directă, indiferent de forma de proprietate, care își desfășoară activitatea într-unul dintre domeniile precizate în nomenclatorul de activități CAEN (Clasificarea Activităților din Economia Națională), repartizate pe întreg teritoriul României și care în anul de referință au declarat unei surse administrative că au participare străină directă la capitalul social în proporție de minimum 10%.

Planul cercetării statistice are la bază un eșantion reprezentativ de întreprinderi cu investiție străină directă din categoria societăților comerciale nefinanciare, instituțiilor de credit și societăților comerciale de

asigurare, a cărei reprezentativitate este asigurată atât la nivel național, cât și pe regiuni de dezvoltare și pe diviziuni CAEN Rev. 2.

Colectarea informațiilor se face prin intermediul chestionarelor completate de persoane responsabile din întreprinderile investiție directă, formulare transmise și recepționate de direcțiile județene de statistică.

Sursa informațională pentru extragerea și completarea datelor în chestionare o constituie bilanțul contabil pentru exercițiul financiar al anului considerat, precum și alte evidențe financiar-contabile existente la nivel de întreprindere investiție directă.

- *Perioada de referință*

Indicatorii (informațiile) din chestionare se referă la începutul, la activitatea din cursul anului și la sfârșitul anului considerat.

- *Perioada de înregistrare*

Lunile iunie-septembrie.

- *Formularele statistice utilizate în cercetare*

Pentru colectarea informațiilor pot fi utilizate trei tipuri de chestionare:

- Chestionarul Investiții străine directe în anul considerat pentru societăți comerciale nefinanciare;
- Chestionarul Investiții străine directe pentru instituții de credit;
- Chestionarul Investiții străine directe pentru societăți comerciale de asigurare.

- *Eșantionul cercetării statistice*

Baza de sondaj constituit de INS din unitățile statistice cu personalitate juridică (întreprinderi) și din sucursalele firmelor străine din România, care își desfășoară activitatea într-unul dintre domeniile precizate în nomenclatorul de activități CAEN Rev. 2 (Clasificarea Activităților din Economia Națională).

Sursele care pot fi utilizate pentru crearea bazei de sondaj sunt:

- Registrul statistic al întreprinderilor (REGIS);
- Bilanțul contabil pentru exercițiul financiar al anului anterior;
- Bilanțul contabil pentru exercițiul financiar semestrul I al anului considerat;
- Registrul comerțului.

Tipul de sondaj utilizat este sondaj stratificat simplu aleator, în care straturile sunt definite pe baza următoarelor variabile de stratificare:

- Regiunea de dezvoltare economică;
- Activitatea principală a întreprinderii la nivel de diviziune CAEN Rev. 2 (2 cifre);
- Clasa de mărime a întreprinderii în funcție de numărul mediu de salariați:
- 0-19 de salariați;
- 20-49 de salariați;
- 50 de salariați și peste.

La stabilirea volumului eșantionului se poate avea în vedere:

- determinarea volumului optim prin alocarea Neyman;
- asigurarea unui număr minim de întreprinderi la nivelul fiecărui strat;
- obținerea unor estimări ale principalelor caracteristici – cifra de afaceri și numărul mediu de salariați – care să fie afectate de erori în limita a +/- 3% și garantate cu o probabilitate de 97%.

Alocarea Neyman este o metodă de optimizare a numărului de elemente extrase din fiecare strat, într-un sondaj stratificat simplu aleator, în funcție de numărul total de elemente care urmează a fi extrase și de variabilitatea observațiilor în cadrul fiecărui strat, determinată de numărul de elemente al stratului și abaterea medie pătratică în cadrul acestuia.

- Pentru calculul coeficienților de extindere trebuie parcurse patru etape:
- calculul ponderilor de bază;
- compensarea nonrăspunsurilor;
- redresarea eșantionului și
- determinarea coeficienților de extindere (ponderile finale).

Estimațiile corespunzătoare întregii populații de întreprinderi cu investiție străină directă din anul de referință se obțin prin extrapolarea rezultatelor anchetei pe baza coeficienților de extindere, atribuiți tuturor întreprinderilor din eșantion.

Concluzii

Din prezentarea efectuată de autori, se desprinde clar concluzia că investițiile străine directe constituie parte importantă în ceea ce

privesc elementele acumulate ale avuției naționale. În al doilea rând, se face un studiu din care rezultă efectul investițiilor străine directe asupra creșterii părții acumulate a avuției naționale. Metodologia de determinare a investițiilor străine directe reprezintă un demers al autorilor care arată posibilitatea prin care se desfășoară această evoluție a atragerii investițiilor străine directe ca parte acumulată a avuției naționale. Din exemplul analizat se exprimă direct concluzia că investițiile străine directe trebuie să fie în mod special sprijinite și garantate din punct de vedere legislativ. În felul acesta și numai astfel, prin garantarea securității asupra investițiilor străine directe atunci când sunt realizate în România, sub forma unor întreprinderi, societăți multinaționale se poate garanta creșterea volumului investițiilor străine directe în țara noastră. În aceeași ordine de idei rezultă că și valorificarea fondurilor puse la dispoziția României de Uniunea Europeană trebuie valorificate în procent mult mai mare decât se întâmplă în prezent pentru a asigura astfel creșterea valori acumulate a investițiilor străine directe. Concluzia finală, rezultată și din studiul practic efectuat este aceea că societățile de investiții străine directe joacă un rol important și lor trebuie să li se acorde o atenție deosebită atât prin armonizarea legislației favorizante, atragerea acestora, cât și prin proiecte care să ducă la valorificarea acestora.

Bibliografie

1. Alfaro, L. et al. (2004). FDI and economic growth: the role of local financial markets. *Journal of International Economics*, 64, pp. 89-112
2. Anghel, M. G. et al. (2016). *Corelația dintre investițiile străine directe și import – model de analiză cantitativă / Correlation between direct foreign investments and import – cantitative model of analyse*, Romanian Statistical Review, Supplement, no. 10, pp. 103-105/106-109
3. Anghelache, C., Partachi, I. et al. (2016). Using econometric models in the correlation between the evolution of the Gross Domestic Product and Foreign Direct Investments. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 10, 124-129
4. Anghelache, C. et al. (2016). Analysis of the correlation between direct foreign investment and export. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 10, 78-84
5. Anghelache, C., Anghelache, G. V., Niță, G. and Sacală, C. (2015). Study on evolution of foreign direct investment flows – model analysis. *Romanian Statistical Review Supplement*, 10, 120-127
6. Anghelache, C. and Anghel, M.G. (2015). *Model of Analysis of the Dynamics of the DFI (DFI) Sold Correlated with the Evolution of the GDP at European Level*, Romanian Statistical Review Supplement, 10, 79-85
7. Anghelache, C. et al. (2013). Investițiile străine directe în România în perioada 2003 – 2012. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 1, 266-284
8. Anghelache, C., Mitruț, C. and Voineagu, V. (2013). *Statistică macroeconomică. Sistemul Conturilor Naționale*, Editura Economică, București

-
9. Anghelache, C. (2007). *The Gross Domestic Product and Direct Foreign Investment*, „Romania in the European Union. The Quality of Integration. Growth. Competence. Employment”, November 23rd 2007, Theoretical and Applied Economics Supplement, Volume 1, 139-146
 10. Blonigen, B. et al. (2007). FDI in space: Spatial autoregressive relationships in foreign direct investment, *European Economic Review*, 51 (5), 1303-1325
 11. Bode, E. and Nunnenkamp, P. (2007). *Does Foreign Direct Investment Promote Regional Development in Developed Countries? A Markov Chain Approach for US States*, Kiel Institute, Working Paper no. 1374, 3-30
 12. Boudier – Bensebaa, F. (2005). *FDI-assisted development in the light of the investment development path paradigm: Evidence from Central and Eastern European countries*, Conference AFSE, Clermont Ferrand, Transnational Corporations, 17 (1), 37-63
 13. Büthe, T. and Milner, H. (2008). The Politics of Foreign Direct Investment into Developing Countries: Increasing FDI through International Trade Agreements?. *American Journal of Political Science*, 52 (4), 741–762
 14. Cicak, K. and Soric, P. (2015). The Interrelationship of FDI and GDP in European Transition Countries. *International Journal of Management Science and Business Administration*, 1 (4), 41-58
 15. Jones, J. and Wren, C. (2006). *Foreign Direct Investment and Regional Economy*, Ed. Ashgate Publishing Limited, Hampshire
 16. Masso, J., Varblane, U. and Vahter, P. (2007). *The impact of outward FDI on homecountry employment in a low cost transition economy*, University of Tartu Faculty of Economics and Business Administration, 2-38
 17. Pistoresi, B. and Rinaldi, A. (2012). *Exports, imports and growth*, Elsevier in its journal *Explorations in Economic History*, 49 (2), 241-254